

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР**

**CURRENT PROBLEMS OF SOCIAL WORK
AND SOCIAL SECURITY:
EUROPEAN AND NATIONAL DIMENSION**

**Матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції
27-29 травня 2021 року**

Луцьк – 2021

УДК 364(4 + 477) (08)

A43

Рекомендовано до друку вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 5 від 28 квітня 2021 р.)

НАУКОВА РЕДАКЦІЯ

Дубич К. В. – доктор педагогічних наук, професор

Лякішева А.В. – доктор педагогічних наук, професор

Слозанська Г.І. – доктор педагогічних наук, доцент

Чернета С. Ю. – кандидат педагогічних наук, доцент

Дурманенко Є. А. – кандидат педагогічних наук, доцент

Гулько С. О. – кандидат педагогічних наук, доцент

A43 Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення : європейський та національний вимір : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (27–29 травня 2021 року) [Текст] / за заг. ред. С. Ю. Чернети. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2021. 208 с.

У збірнику представлено матеріали доповідей учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення : європейський та національний вимір».

Матеріали подано в авторській редакції.

Конончук Антоніна	
ЦІЛЬОВІ СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ ЯК ЗАСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ ТА БЕЗДОГЛЯДНОСТІ ДІТЕЙ: ДОСВІД ЧЕРНІГІВЩИНИ.....	91
Левчук Ірина	
КОНСУЛЬТАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	97
Лях Тетяна, Фролова Лілія	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ГРУП В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID- 19.....	102
Майборода Вікторія	
ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ЛУЦЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	106
Мартинюк Тетяна, Петрушко Юлія	
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІВ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ, ЯКІ МАЮТЬ ОСОБЛИВІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ.....	114
Марчук Валентин	
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ-СИРИТ	118
Матвійчук Мар'яна	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ У ДИТЯЧОМУ ТАБОРІ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ.....	122
Незбрицька Олена	
ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ.....	125
Скіпальська Галина	
ФОРМИ РОБОТИ З ДІВЧАТАМИ ТА ЖІНКАМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: ДОСВІД МБФ «УКРАЇНСЬКА ФУНДАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я».....	130
Скіць Андрій	
НОВІ СТАНДАРТИ ПРОВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ВИХОВНОЇ РОБОТИ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	135
Слозанська Ганна	
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВИПАДКОМ.....	139

відділів соціально-виховної та психологічної роботи установ виконання покарань. Якісне проведення оцінки ризиків у заданому форматі, дієве індивідуальне планування та проведення соціально-виховної роботи із засудженим, постійний моніторинг змін, внесення відомостей до Єдиного реєстру засуджених та осіб, взятих під варту, потребує суттєвого збільшення кількості персоналу соціально-психологічної служби та зменшення навантаження на одного працівника служби з фактичних 50-60 засуджених до орієнтовно 25-30 осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення засудженими до позбавлення волі : наказ Міністерства юстиції України від 27 листопада 2020 р. № 4121/5.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних покарань) : наказ Міністерства юстиції України від 26 червня 2018 р. № 2020 – Режим доступу: <https://www.probation.gov.ua/wp-content/uploads/2018/09>

3. Яковець І.С. Міжнародні методики оцінки ризиків і потреб засуджених: щодо їх ролі у процесі виконання покарань / І.С. Яковець // *Питання боротьби зі злочинністю*. 2014. № 28. С. 99–106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbzz_2014_28_11

Ганна Слозанська

доктор педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри педагогіки

та соціальної роботи

ЗВО «Український католицький університет»

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВИПАДКОМ

З'ясовано, що в основному соціальна робота в громаді орієнтована на: регулювання правових та економічних відносин людини з суспільством, надання їй допомоги та підтримки у вирішенні проблем, гідному самоствердженні й повноцінному житті; подолання соціальної несправедливості, зменшення рівня нанесення шкоди, запобігання стражданням, допомогу соціально незахищеним категоріям осіб; задоволення фізичних потреб, хвороб, необізнаності,

бідності та лінощів людей; надання різних соціальних послуг тим, хто перебуває у СЖО.

Вирішення означених проблем можливе через застосування методів, які у соціальній роботі виконують подвійну роль: виступають способами пізнання і застосування знань про життєдіяльність людини; конкретними діями, особливими способами втручання, що сприяють якісному перетворенню об'єкта на індивідуальному, груповому й общинному рівнях. Ми під методами соціальної роботи розуміємо способи організації і планування інтервенцій задля цілеспрямованого впливу на об'єкт (суб'єкт) задля досягнення поставленої мети [2].

У сучасній теорії і практиці соціальної роботи не існує єдиного підходу щодо класифікації методів. Це пов'язано з різноманітністю: об'єктів та особливостей діяльності соціального працівника; сфер, напрямів, рівнів соціальної роботи; соціальних агентств тощо. Класичною прийнято вважати класифікацію, запропоновану М. Річмонд, яка виділяє індивідуальний, груповий та общинний методи соціальної роботи, які лягли в основу розробки усіх наступних класифікацій. Аналіз сучасної літератури з соціальної роботи свідчить, що у ХХІ ст. найбільш помітною і загальноприйнятою є тенденція до класифікації методів крізь призму їх спільних характеристик. На цій підставі можна виділити загальні, загальнонаукові, спеціальні наукові, психологічні та соціологічні групи методів.

Реалізація методів соціальної роботи є динамічним процесом, у структурі якого можна виділити певні етапи. Їх кількість і послідовність буде залежати від базового підходу, який обрав соціальний працівник для реалізації самого методу та бачення його структури; специфіки його роботи, сфери професійної діяльності, посади та посадових обов'язків; виду соціальних послуг; категорії клієнтів; типу проблем тощо.

Аналіз теорії і практики соціальної роботи в громаді дозволив виділити дві групи методів: класичні (індивідуальна підтримка, групова робота, робота в громаді) та нові (індивідуальна терапія, сімейна терапія, групова терапія, супервізія, консультування, супровід практики, розвиток організації) методи [1]. Водночас, з впровадженням технології ведення випадку в Україні, актуальності набувають методи індивідуальної соціальної роботи: метод вирішення проблем (Х. Перлман), кризово орієнтований метод (Робертс), метод терапії (М. Глассер).

Метод вирішення проблем (Х. Перлман) заснований на базовому постулаті психодинамічної концепції, відповідно до якого все життя людини є процесом, який має своє проблемне вирішення. Науковець зазначає, що особистість не завжди здатна справлятися з власними проблемами. Це пов'язано з наявністю таких причин: недостатня мотивація, нездатність чи неможливість працювати над власною проблемою, невміння вирішувати ситуацію правильним способом, негативне соціальне оточення клієнта, відсутність матеріальних засобів для розв'язання своїх проблем, дефіцит інформації та ін. У такому випадку, соціальний працівник повинен: допомогти клієнту знайти правильні шляхи вирішення проблеми; створити таку терапевтичну взаємодію, яка б сприяла клієнту вільно висловлювати свої почуття, ставити актуальні питання, обговорювати їх і одночасно самостійно знаходити шляхи їх розв'язання; активізувати особистісні ресурси індивіда [3].

В основі застосування методу лежить теорія «5 П» Х. Перлмана (1957), основними елементами якої є: людина (person), проблема (problem), місце (place), кваліфікований фахівець (professional representative) і процес (process). На думку науковця «індивід як клієнт (різного віку, статі, статусу), у якого виникли проблеми 150 (економічні, соціальні, особистісні, сімейні, тощо), з якими він не може самостійно справитися звертається в заклад (соціальну службу, установу чи організацію), де досвідчені фахівці через налагодження процесу інтеракції (включає психосоціальну діагностику, розробку та реалізацію плану дій, оцінку і супровід) нададуть йому кваліфіковану допомогу» [3].

Кризово-орієнтований – це комбінований метод, що використовує елементи психотерапії, практичної психології і раціональних дискусій в соціальній роботі. Означений метод застосовується у разі таких кризових станів, як тривога, почуття сорому, провини, ворожості тощо. Соціальний працівник, послаблюючи психологічну і соціальну напругу клієнта, допомагає йому приймати відповідні рішення, підбирає для нього адекватні ролі у конкретній ситуації.

Робертс виокремлює сім етапів застосування означеного методу:

- 1: Планування і проведення кризового оцінювання
- 2: Формування висновку та налагодження контакту
- 3: Визначення основних проблем або кризових факторів

- 4: Акцент на почуття та емоції
- 5: Вивчення та узагальнення альтернатив
- 6: Розробка та імплементація плану дій
- 7: Планування подальших дій та їх узгодження

Метод терапії (М. Глассер) – в його основі ідея того, що людині необхідно бути коханою і відчувати свою цінність, а для цього необхідна відповідна поведінка. Мета методу полягає в тому, щоб допомогти людям зрозуміти й усвідомити відповідальність за свою поведінку. Стратегії взаємодії спрямовані на ідентифікацію поведінки клієнта, навчання продуктивному спілкуванню, яке передбачає пониження інтересів інших – без конфронтації і агресії.

В основі терапії реальністю – лежить теорія контролю, яка пояснює психологічний і фізіологічний поведінку людини. Теорію контролю – застосовується тими людьми, які прагнуть контролювати власне життя і ефективно використовувати свій час.

Даний вид терапії з успіхом може застосовуватися з метою консультування клієнтів і керівництва/управління ними. Ґрунтується на припущенні, що пацієнти дуже часто роблять самий неправильний і руйнівний вибір в моменти задоволення власних потреб.

На основі отриманих результатів проведеного дослідження можна стверджувати, що методи індивідуальної соціальної роботи в діяльності соціального працівника на рівні ТГ є достатньо важливими і необхідними. Кожен фахівець із соціальної роботи в громаді застосовує їх задля налагодження ефективної роботи, спрямованої на вирішення соціальних проблем і задоволення індивідуальних потреб жителів ТГ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лукашевич М. П., Семігіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика. Київ: Каравела, 2015. С.89-91.
2. Слезанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія; за наук. ред. В. А. Поліщук. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. 382 с.
3. Perlman H. H. Social casework: A problem-solving process. University of Chicago Press, 1957. 267 с.

Підписано до друку 24.05.2021. Формат 60×84 ¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 13,25. Зам № 84. Наклад 100.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Друк офсетний.

Друк ПП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка,
65. Свідоцтво Держкомінформу
України ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.